

Rhan 4.3 - Rheolau Gweithdrefn y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi

1. Y FFRAMWAITH AR GYFER PENDERFYNIADAU GWEITHREDOL

Y Cyngor fydd yn gyfrifol am fabwysiadu ei Gyllideb a'i Fframwaith Polisi fel y'u cyflwynir yn Erthygl 4. Cyn gynted ag y bo'r Gyllideb a'r Fframwaith Polisi yn eu lle, cyfrifoldeb y Bwrdd Gweithredol fydd eu gweithredu.

2. RHEOLAU GWEITHDREFN Y GYLLIDEB A'R FFRAMWAITH POLISI – PROSES AR GYFER DATBLYGU'R FFRAMWAITH POLISI

- 2.1 Y 'Gyllideb a'r Fframwaith Polisi' yw'r casgliad llawn o strategaethau, polisïau a chynlluniau a gymeradwywyd sy'n pennu gwaith y Cyngor a'i weithgareddau gwneud penderfyniadau. Yn fwyaf arbennig, 'Y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi' yw'r pwynt cyfeirio a'r awdurdod i'r Bwrdd Gweithredol a'i aelodau unigol wneud penderfyniadau a'u gweithredu i gyflawni'r nodau a gyflwynwyd gan y Cyngor. Mewn unrhyw flwyddyn benodol, bydd Blaengynllun (rhaglen o waith ar gyfer datblygu polisïau newydd ac ati) i wella a datblygu'r 'Gyllideb a'r Fframwaith Polisi' - ac fel arfer cytunir ar amlinelliad o hwn yng Nghyfarfod Blyneddol y Cyngor ym mis Mai bob blwyddyn fel rhan o gyhoeddiadau'r Arweinydd ar Flaenraglen Waith y Bwrdd Gweithredol. Bydd cynigion unigol ar gyfer polisïau, cynlluniau a strategaethau newydd hefyd yn dod gerbron yr aelodau ar gyfer cymeradwyaeth ddilynol.
- 2.2 Mewn rhannau eraill o'r ddogfen hon ceir disgrifiad o'r gwahanol strwythurau o aelodau sy'n datblygu, yn gweithredu ac yn monitro gwaith y Cyngor – mae'r rhain yn cynnwys y Cyngor llawn, y Bwrdd Gweithredol, y Pwyllgorau Craffu a'r Paneli Ymgynghorol sy'n gyfrifol am gynorthwyo Aelodau'r Bwrdd Gweithredol i ddatblygu polisïau newydd a chynigion eraill. Ar ben hynny, mae cyfarfodydd anffurfiol o'r aelodau, cyfarfodydd o'r swyddogion – megis y Tîm Rheoli Corfforaethol a gweithgorau eraill sy'n chwarae rhan allweddol wrth ddatblygu a gweithredu polisi.
- 2.3 Diffinnir cyfeiriadau at y Gyllideb yng nghyd-destun y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi i olygu'r broses lle mae'r Bwrdd Gweithredol, cyn Chwefror/Mawrth bob blwyddyn ariannol, yn cyflwyno'r canlynol i'r Cyngor llawn eu hystyried yng nghyswllt y flwyddyn ariannol ddilynol –
 - amcangyfrifon o'r symiau i'w cyfuno wrth wneud cyfrifiad (p'un ai'r gwreiddiol neu un arall) yn unol ag unrhyw un o adrannau 32 i 37 neu 43 i 49 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992;
 - amcangyfrifon o symiau eraill i'w defnyddio at ddibenion y cyfryw gyfrifiad;
 - amcangyfrifon o'r cyfryw gyfrifiad; neu
 - y symiau y mae gofyn eu nodi mewn praesept o dan Bennod IV o Ran 1 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.

- 2.4 Bydd y Bwrdd Gweithredol yn cyhoeddi amserlen, drwy ei chynnwys yn y Blaengynllun, a fydd yn nodi pryd y gwneir cynigion i'r Cyngor o ran mabwysiadu'r gyllideb ac unrhyw bolisi, cynllun a/neu strategaeth sy'n ffurfio rhan o'r Gyllideb a'r Fframwaith Polisi, a'i drefniadau ar gyfer ymgynghori ar ôl cyhoeddi ei gynigion cyntaf. Bydd y dull ymgynghori yn addas a phriodol i natur y mater o dan ystyriaeth.
- 2.5 Os yw'r mater yn un lle mae'r Pwyllgor Craffu wedi cynnal adolygiad polisi, adroddir canlyniad yr adolygiad hwnnw i'r Bwrdd Gweithredol a'i ystyried wrth baratoi ei gynigion cyntaf.
- 2.6 Ar ddiwedd y cyfnod ymgynghori, bydd y Bwrdd Gweithredol yn llunio cynigion pendant ar ôl ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad hwnnw. Os yw Pwyllgor Craffu perthnasol yn dymuno ymateb i'r Bwrdd Gweithredol yn y broses ymgynghori honno, gall wneud hynny. Gan fod cyfrifoldeb ar Bwyllgorau Craffu i lunio eu rhaglen waith eu hunain, mae'n agored i'r Pwyllgor Craffu ystyried y mater a dwyn adroddiad i sylw'r Bwrdd Gweithredol gydag argymhellion polisi cyn diwedd y cyfnod ymgynghori. Gall y Bwrdd Gweithredol gymryd unrhyw ymateb gan Bwyllgor Craffu i ystyriaeth wrth lunio cynigion pendant i'w cyflwyno i'r Cyngor, a bydd ei adroddiad i'r Cyngor yn adlewyrchu'r sylwadau a wnaed gan yr ymgynghoreion, ac ymateb y Bwrdd Gweithredol.
- 2.7 Unwaith bydd y Bwrdd Gweithredol wedi cymeradwyo'r cynigion pendant, bydd y Prif Weithredwr yn eu cyfeirio gynted ag y bo modd at sylw'r Cyngor ar gyfer penderfyniad, ac yn achos y Gyllideb, yn unol â'r amserlen a nodwyd yn y Blaengynllun. O ran y Gyllideb, gall y Cyngor fabwysiadu cynigion y Bwrdd Gweithredol neu eu newid fel y bydd yn barnu sy'n briodol. Caiff y penderfyniad hwnnw wedyn ei gyhoeddi a'i weithredu yn unol â'r amserlen yn y Blaengynllun ac i fodloni unrhyw ofynion statudol.
- 2.8 O ran unrhyw gynllun neu strategaeth arall yn y Gyllideb neu'r Fframwaith Polisi, gall y Cyngor fabwysiadu cynigion y Bwrdd Gweithredol, eu diwygio, eu cyfeirio'n ôl at y Bwrdd Gweithredol i'w hystyried ymhellach, neu mewn egwyddor, eu disodli â'i gynigion ei hun. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gynllun neu strategaeth, a gyflwynir gan y Bwrdd Gweithredol, er mwyn ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru neu Weinidog y Goron ar gyfer ei g/chymeradwyaeth – p'un ai ar ffurf drafft neu beidio – lle mae gofyn cyflwyno unrhyw gynllun neu strategaeth.
- 2.9 Bydd penderfyniad y Cyngor yn cael ei gyhoeddi a rhoddir copi i'r Arweinydd. Bydd yr hysbysiad am y penderfyniad yn cael ei ddyddio, a rhaid iddo nodi naill ai bod y penderfyniad yn dod i rym ar unwaith, os yw'r Cyngor yn derbyn cynigion y Bwrdd Gweithredol heb eu newid, neu os na dderbynnir cynigion y Bwrdd Gweithredol heb eu newid, y daw penderfyniad y Cyngor i rym 5 diwrnod gwaith wedi dyddiad cyhoeddi'r hysbysiad am y penderfyniad, oni bai bod yr Arweinydd yn ei wrthwynebu yn ystod y cyfnod hwnnw. Os yw'r Cyngor yn penderfynu cyfeirio'r mater yn ôl at y Bwrdd Gweithredol i'w ystyried ymhellach, bydd y penderfyniad hwnnw yn dod i rym ar unwaith.

- 2.10 Rhaid i'r Arweinydd roi gwybod i'r Prif Weithredwr yn ysgrifenedig cyn pen 5 diwrnod gwaith ei fod ef/hi yn gwrthwynebu bod y penderfyniad yn dod i rym, a rhaid nodi'r rhesymau dros y gwrthwynebiad.
- 2.11 Os digwydd hynny, bydd y Prif Weithredwr yn galw cyfarfod o'r Cyngor cyn pen 10 diwrnod gwaith arall o dderbyn gwrthwynebiad ysgrifenedig yr Arweinydd. Yn y cyfarfod hwnnw, caiff penderfyniad y Cyngor ei ailystyried yng ngoleuni'r gwrthwynebiad, a gall y Cyngor:
- 2.11.1 gymeradwyo argymhellion y Bwrdd Gweithredol drwy fwyafrif syml o bleidleisiau yn y cyfarfod; neu
 - 2.11.2 gymeradwyo penderfyniad gwahanol nad yw'n unol ag argymhelliad y Bwrdd Gweithredol drwy fwyafrif syml.
- 2.12 Bydd y penderfyniad wedyn yn dod yn benderfyniad cyhoeddus, a chaiff ei weithredu ar unwaith.
- 2.13 Lle bo'r Cyngor wedi cyfeirio'r penderfyniad yn ôl at y Bwrdd Gweithredol ar gyfer ystyriaeth bellach, rhaid i'r Prif Weithredwr alw cyfarfod arall o'r Cyngor cyn pen 15 diwrnod gwaith o'r cyfarfod gwreiddiol, i ail-ystyried y mater ar ôl i'r Bwrdd Gweithredol ystyried y mater ymhellach. Bydd penderfyniad y Cyngor yn cael ei ailystyried yng ngoleuni'r ystyriaethau pellach hyn, a gall y Cyngor wneud y penderfyniad yn unol â pharagraffau 2.1 – 2.7 o'r rheolau hyn.
- 2.14 Wrth gymeradwyo'r gyllideb a'r fframwaith polisi, bydd y Cyngor hefyd yn nodi graddau'r trosglwyddo arian o fewn y gyllideb a graddau'r newidiadau o fewn y flwyddyn i'r fframwaith polisi y gellir ymgymryd â hwy gan y Bwrdd Gweithredol yn unol â pharagraff 3 o'r Rheolau hyn (trosglwyddo arian a newidiadau o fewn y flwyddyn). Mae unrhyw newidiadau eraill i'r polisi a'r fframwaith cyllidebol yn cael eu neilltuo i'r Cyngor.

3. AMRYWIADAU I'R BROSES – TROSGLWYDDO ARIAN AC ADDASIADAU / NEWIDIADAU I'R FFRAMWAITH POLISI O FEWN Y FLWYDDYN

- 3.1 Ni all y Bwrdd Gweithredol, Aelodau unigol o'r Bwrdd Gweithredol nac unrhyw swyddog sy'n cyflawni swyddogaethau gweithredol wneud penderfyniadau heblaw rhai sy'n unol â'r Gyllideb a'r Fframwaith Polisi. Os yw unrhyw un o'r cyrff neu'r personau hyn yn dymuno gwneud penderfyniad sy'n groes i'r Fframwaith Polisi, dim ond y Cyngor all wneud y penderfyniad hwnnw, yn ddarostyngedig i baragraff 3.3 isod.
- 3.2 Os yw'r Bwrdd Gweithredol, Aelodau unigol o'r Bwrdd Gweithredol neu unrhyw swyddog sy'n cyflawni swyddogaethau gweithredol yn dymuno gwneud y cyfryw benderfyniad, rhaid i'r Swyddog Monitro ddweud wrthynt a yw'r penderfyniad yn groes i'r Gyllideb a'r Fframwaith Polisi. Os rhoddir y cyngor na fyddai'r penderfyniad yn unol â'r Gyllideb a'r Fframwaith Polisi, rhaid i'r corff hwnnw gyfeirio'r penderfyniad at y Cyngor ar gyfer penderfyniad, oni bai bod y penderfyniad yn fater brys, ac mewn achos o'r fath, bydd y darpariaethau ym mharagraff 3.3 yn gymwys.

- 3.3 Mae'r cyfrifoldeb am gytuno ar y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi yn gorwedd ar ysgwyddau'r Cyngor, a rhaid i benderfyniadau gan y Bwrdd Gweithredol, Aelod unigol o'r Bwrdd Gweithredol neu swyddog fod oddi mewn iddo. Ni all y cyrff neu'r unigolion hynny wneud dim newidiadau i unrhyw bolisi a strategaeth sy'n ffurfio'r Gyllideb neu Fframwaith Polisi ar wahân i'r newidiadau hynny:
- 3.3.1 a fydd yn golygu cau neu beidio â pharhau â gwasanaeth neu ran o wasanaeth i gydymffurfio â phenderfyniad y Cyngor o ran y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi;
 - 3.3.2 y mae eu hangen i sicrhau y cydymffurfir â'r gyfraith, cyfarwyddyd gweinidog neu gyfarwyddyd Llywodraeth Cymru;
 - 3.3.3 ynghylch polisi y byddai'r Cyngor fel arfer yn cytuno arno yn flynyddol yn dilyn ymgynghori, ond lle nad yw'r ddogfen bolisi bresennol yn cyfeirio at y mater o dan ystyriaeth;
 - 3.3.4 sy'n ymwneud â pholisi mewn perthynas ag ysgolion, lle mae mwyafrif cyrff llywodraethu ysgolion yn cytuno â'r newid arfaethedig; a
 - 3.3.5 y mae'r Swyddog Monitro yn cytuno eu bod neu, pe na baent yn cael eu gwneud, na fyddent yn groes i'r Gyllideb a'r Fframwaith Polisi;
 - 3.3.6 sydd yn unol â'r rheolau trosglwyddo arian a nodir isod.

4. TROSGLWYDDO ARIAN

Cyflwyniad

Mae'r adran hon yn nodi'r rheolau trosglwyddo arian y mae'n rhaid i Gyfarwyddwyr Gwasanaeth, Swyddogion Cyfrifol a Rheolwyr Cyllideb gydymffurfio â hwy wrth reoli a monitro eu cyllidebau

Gall Cyfarwyddwyr, os dymunant, bennu rheolau lleol penodol ar gyfer trosglwyddo arian i'w rheolwyr cyllideb, ond ni all y rhain fynd uwchlaw'r terfynau cyffredinol a bennir isod. Dylai unrhyw Reolwr Cyllideb nad yw'n glir ynghylch y terfynau y gall weithredu yn ôl ei ewyllys o ran trosglwyddo arian, ofyn am eglurhad oddi wrth y Cyfarwyddwr Gwasanaeth.

Diffiniad a Phwrpas

Trosglwyddo yn y cyd-destun hwn yw trosglwyddo arian rhwng un gyllideb ac un arall er mwyn cael hyblygrwydd i wireddu amcanion. Gall trosglwyddo arian fod yn offeryn defnyddiol, gan alluogi rheolwyr i aros o fewn eu cyllideb yn gyffredinol. Os camddefnyddir ef, fodd bynnag, gall trosglwyddo arian danseilio amcanion strategol y Cyngor drwy symud cronfeydd arian i ffwrdd oddi wrth wasanaethau blaenoriaeth, a byddai hynny yn amlwg yn anafanteisiol. Am y rheswm hwn, mae rheolau a therfynau caeth ar gyfer trosglwyddo arian o fewn gwasanaethau a rhwng un gwasanaeth ac un arall.

(Diffinnir gwasanaeth at ddibenion y rheolau hyn fel unrhyw faes gweithrediadau sydd â phennawd cyllideb yn ymddangos yn amcangyfrifon incwm a gwariant yr awdurdod e.e. uned argraffu, casglu sbwriel, amgueddfeydd ac ati).

Polisi a Rheolau Trosglwyddo Arian

Gall trosglwyddo arian fod yn drefniant dros dro neu'n drefniant parhaol. Mae trosglwyddo arian dros dro yn digwydd o fewn blwyddyn ariannol y mae cyllidebau wedi'u pennu ar ei chyfer, a rhaid ei ddefnyddio i unioni problemau tymor byr yn y gyllideb e.e. gostyngiad yn yr incwm a dderbynnir, gor-amcangyfrif incwm neu dan-amcangyfrif gwariant adeg paratoi'r gyllideb. Mae trosglwyddo arian yn barhaol yn digwydd pan drosglwyddir arian a bod hynny'n newid patrwm gwario ar wasanaethau yn y blynyddoedd i ddod.

Wrth ymarfer yr hawl i drosglwyddo arian, rhaid i swyddogion fod mewn sefyllfa lle gallant lwyr gyfiawnhau creu ymrwymiad parhaus ar yr Awdurdod

Lle mae trosglwyddo arian cyllideb yn debygol o ostwng lefel/safon gwasanaeth a ddarperir, dylai'r cam gweithredu hwn gael ei gymeradwyo gan y Bwrdd Gweithredol.

Mae'r rheolau a'r terfynau trosglwyddo arian sydd i'w cymhwyso fel a ganlyn:

Trosglwyddo Arian o fewn Cyfarwyddiaethau

- a. Hyd at £10,000
Gall rheolwyr cyllideb drosglwyddo arian o fewn gwasanaeth.
- b. Rhwng £10,001 a £25,000
Gall Swyddogion Cyfrifol drosglwyddo arian o fewn a rhwng gwasanaethau.
- c. Rhwng £25,001 a £100,000
Gall Cyfarwyddwyr drosglwyddo arian rhwng gwasanaethau o fewn y Gyfarwyddiaeth.
- d. Rhwng £100,001 a £200,000
Rhaid i Gyfarwyddwr sy'n dymuno trosglwyddo swm rhwng gwasanaethau, o fewn y Gyfarwyddiaeth, sy'n uwch na £100,000 ac yn is na £200,000 gael cymeradwyaeth y Cyfarwyddwr Adnoddau a'r Aelod gwasanaeth perthnasol o'r Bwrdd Gweithredol.
- e. Mwy na £200,000
Rhaid i Gyfarwyddwr sy'n dymuno trosglwyddo swm sy'n uwch na £200,000 rhwng gwasanaethau o fewn y Gyfarwyddiaeth, gael cymeradwyaeth y Bwrdd Gweithredol.

Mae pob un o'r symiau uchod yn uchafswm cronol y gellir eu trosglwyddo i mewn i wasanaeth neu allan ohono mewn unrhyw flwyddyn ariannol.

Rhaid hysbysu'r rheolwr llinell priodol am unrhyw arian a drosglwyddir fel rhan o'r gweithdrefnau adrodd misol arferol.

Trosglwyddo Arian Rhwng Cyfarwyddiaethau:

a. Hyd at £200,000

Rhaid i'r Cyfarwyddwyr Gwasanaeth dan sylw gytuno ar y trosglwyddiadau hyn a rhaid i'r trosglwyddiadau gael eu cadarnhau gan yr aelodau priodol o'r Bwrdd Gweithredol a'r Cyfarwyddwr Adnoddau.

b. Dros £200,000

Rhaid i'r Cyfarwyddwyr Gwasanaeth dan sylw gytuno ar y trosglwyddiadau hyn a rhaid i'r trosglwyddiadau gael eu cymeradwyo gan y Bwrdd Gweithredol.

Rhaid rhoi gwybod am bob arian a drosglwyddir i'r Adran Adnoddau, a fydd yn gorfod sicrhau bod y newidiadau angenrheidiol yn cael eu gwneud i'r System Rheolaeth Ariannol.

Dylid hefyd nodi'r cyfarwyddyd ychwanegol canlynol ar drosglwyddo arian:

- Gellir trosglwyddo rhan o gyllideb i wasanaeth arall dim ond os oes sicrwydd na fydd ei angen i gwrdd ag anghenion gwariant y gwasanaeth gwreiddiol.
- Rhaid i swm net y gyllideb a drosglwyddir rhwng gwasanaethau fod yn sero bob amser, ac ni all arwain at gynnydd yn y gyllideb gyffredinol mewn blynyddoedd i ddod. Rhaid i drosglwyddo rhwng y Cyfrif Refeniw Tai a Chronfa'r Cyngor gael cytundeb y Cyfarwyddwr Adnoddau.

5. PENDERFYNIADAU BRYG SY'N GROES I'R GYLLIDEB A'R FFRAMWAITH POLISI NEU SYDD HEB FOD YN GWBL UNOL Â HWY

Gall y Bwrdd Gweithredol, Aelod unigol o'r Bwrdd Gweithredol neu swyddog sy'n cyflawni swyddogaethau gweithredol wneud penderfyniad sy'n groes i Gyllideb a Fframwaith Polisi y Cyngor os yw'r penderfyniad yn fater bryg.

Fodd bynnag, ni ellir gwneud y penderfyniad ond:

os nad yw'n ymarferol cynnull cyfarfod â chworwm o'r Cyngor llawn; ac os yw Cadeirydd y Pwyllgor Craffu perthnasol a Chadeirydd y Pwyllgor Craffu Polisi ac Adnoddau yn cytuno bod y penderfyniad yn fater bryg.

Rhaid i'r rhesymau pam nad yw'n ymarferol cynnull cyfarfod â chworwm o'r Cyngor llawn, a pham fod cadeirydd y Pwyllgor Craffu perthnasol wedi caniatáu i'r penderfyniad gael ei wneud fel mater bryg, gael eu nodi ar y cofnod o'r penderfyniad.

Yn absenoldeb Cadeirydd y Pwyllgor Craffu perthnasol (h.y. os nad yw ef/hi ar gael dros gyfnod y broses e.e. ar wyliau/yn sâl), bydd caniatâd y Prif Weithredwr yn ddigonol.

Yn dilyn y penderfyniad, bydd y sawl a wnaeth y penderfyniad yn rhoi adroddiad llawn i'r cyfarfod nesaf o'r Cyngor yn egluro'r penderfyniad, y rhesymau dros y penderfyniad a pham yr ymdriniwyd â'r penderfyniad fel mater bryg.